

Un altre dels volums de l'*Antologia hispànica* és la *Floresta lírica espanyola*, preciosa antologia de tota la poesia espanyola, des de les *harças* mossàrabs i la *Razón de amor* aragonesa fins als poemes de Miguel Hernández i José Luis Hidalgo, feta per l'erudició i la sensibilitat de José Manuel Blecua. Té la novetat d'incloure poesia gallega i catalana (Ausiàs March, Verdaguer, Costa i Llobera, Alcover, Maragall, Carner, López Picó, Sagarra i Carles Riba).⁵ Gosem dir que és la millor antologia del seu gènere que coneixem, per l'abundor de peces i per llur qualitat, algunes d'elles procedents de llibres molt rars o fins i tot de manuscrits. El text és acuradíssim, i hom dóna entre claudàtors les referències bibliogràfiques.

Hi ha índexs de primers versos i d'autors i de títols.

Josep MASSOT i MUNTANER

Poema de mio Cid. Le poème de mon Cid. Vers 1140. Texte critique établi par DON RAMON MENÉNDEZ PIDAL. Traduction française et préface de EUGÈNE KOHLER. Paris, Librairie C. Klincksieck, 1955. XXXI + 116 + 116 + (3) pàgs. («Témoins de l'Espagne». Textes bilingues, I.)

Per a inaugurar la sèrie de textos bilingües de la col·lecció «Témoins de l'Espagne»¹ hom no podia escollir cap obra millor que el poema castellà del segle XII al qual tants d'estudis i d'edicions han estat ja dedicats.

El Prof. Eugène Kohler, el nou editor, no s'ha proposat de transcriure un cop més el manuscrit, ni ens en presenta una edició paleogràfica, ans reproduïx simplement el text crític de Menéndez Pidal, amb totes les seves conjectures, prescindint fins i tot d'assenyalar els versos o els mots restituïts o afegits. El text original va acompanyat d'una traducció cenyida, sense propòsit literari, que sovint, però, sap recollir els trets estilístics dels versos castellans.

El text que Kohler dóna no és, de tota manera, exactament igual al de Menéndez Pidal: se n'aparta principalment per la separació dels pronoms personals afixats — i alguna vegada de l'article — del mot al qual es troben units en el manuscrit. Així llegim, per exemple: *comidió's* (vers 507),² *que'l* (509), *movió's* (550), *no'l* (555), *tóvo's'lo* (959), etc. (en l'edició Menéndez Pidal: *comidiós*, *quel*, *moviós*, *nol*, *tóvoslo*, etc.). És de doldre que aquest destriament d'elements, al qual caldria que s'habituessin els editors de textos castellans medievals, no hagi estat totalment seguit per l'erudit estrasburguès. Les lectures *avienlos* (465), *tornanse* (478), *saliólos* (487), *dovos* (492), *prendet-melo* (641), *nol* (774), *lès* (975), etc., haurien pogut ésser, respectivament, *avien-los*, *tornan-se*, *salió-los*, *do-vos*, *prendet-me-lo*, *no:l*, *l'es*, etc., cosa que

5. Creiem que la poesia catalana medieval mereix més que uns poemes d'Ausiàs March (no *Austas*, com escriu Blecua); caldria precisar d'on procedeixen els poemes de Verdaguer; fóra millor que hom posés *El pi de Formentor* de Costa i Llobera en català i no en la traducció espanyola.

1. Els directors preveuen també una sèrie de *documents*: estudis literaris, històrics o filosòfics consagrats al món hispànic pels millors autors, en traducció francesa.

2. Amb el punt caigut, en l'edició Kohler; hauria estat millor, certament, de fer **ús del punt volat**, com és d'habitud en les publicacions de textos medievals.

hauria vingut a facilitar encara més aquella «compréhension plus rapide du texte» que Kohler desitjava. Les grafies *ge·l* (768) i *gelo* (966), *d'otros* (375) i *dello* (386), d'altra banda, són contradictòries. L'anotació lingüística, literària i històrica, potser excessivament reduïda, ajuda de tota manera a la comprensió de l'obra.

El text va precedit, en l'edició que comentem, d'un prefaci i d'una bibliografia. En aquell, Kohler examina successivament — generalment d'acord amb Menéndez Pidal — a) el Cid de la Història i el de la Llegendà, b) el Poema, c) la qüestió dels orígens. En aquest darrer apartat Kohler no segueix el mestre castellà; segons ell, «le Poema de mio Cid est historique et espagnol par le fond, il est essentiellement d'imitation française pour [sic] la forme; recourir à de problématiques et lointaines épopées germaniques est vain, parce que cela n'explique rien de plus» (pàg. xxv).

En conjunt, una edició correcta, que prestarà bons serveis a les universitats dels països de llengua francesa.

R. A. i S.

Teatro medieval. Textos íntegros en versión de FERNANDO LÁZARO CARRETER. [Valencia], Editorial Castalia, 1958. 232 pàgs. («Odres nuevos». Clásicos medievales en castellano actual.)

Dins la col·lecció «Odres nuevos», dirigida per la senyora María Brey, Fernando Lázaro ha publicat una traducció a l'espanyol modern de diferents textos de teatre castellà antic, precedits d'un estudi sobre el teatre espanyol durant l'Edat mitjana (pàgs. 9-62). Tot i que l'obra té un caire de divulgació, pretès conscientment per l'editor, és interessant de poder tenir reunides una sèrie de dades sobre el teatre medieval espanyol des dels segles XII i XIII, amb l'*Auto de los Reyes Magos* i les notícies de les *Partidas* d'Alfons el Savi fins al segle XV amb Gómez Manrique i algunes disposicions sinodals, passant per l'hiat del segle XIV, per al qual no hi ha fins ara notícies. Aquest interès és més gran, si tenim en compte que l'únic estudi de conjunt que fins ara teníem sobre aquest tema és de Guillem Díaz-Plaja, al primer volum de la seva *Historia general de las literaturas hispánicas*, la consulta del qual no és gaire aconsellable. És una llàstima que Fernando Lázaro no hagi tingut temps de consultar la tesi doctoral de RICHARD B. DONOVAN, *The liturgical drama in medieval Spain* (Toronto 1958), que li hauria permès possiblement d'aclarir alguns punts. En parlar del *Bisbetó* (pàg. 22), hom hauria hagut de citar el *Teatre hagiogràfic* a cura de JOSEP ROMEU, I (Barcelona 1957), 24-32. Quant a la festa de la *Colometa* (pàg. 22 n.), hom hauria pogut fer referència a la *Introducción al estudio de las representaciones sacras en Lérida* de LUIS RUBIO GARCÍA (Lleida 1949), 36-50. En parlar dels misteris del Corpus (pàgs. 32-35), caldria referir-se al *Teatre hagiogràfic* esmentat (I, 32-44).¹

La selecció de textos, acompanyada d'acotacions al·lusives a l'escenari, al moviment i a la descripció de personatges, etc., és una mica discutible. A més dels inevitables *Auto de los Reyes Magos* (pàgs. 69-79) i de les dues obretes

1. A la pàg. 39 n., línia 5, hi ha una errada important; cal llegir *cuentas* allà on diu *cuantas*.